

7 Aisíocaíochtaí agus tobhaigh an AE san earnáil talmhaíochta

- 7.1** Is í an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara ('an Roinn') a dhéanann riar ar chistí AE atá dírithe ar thacú le hearnáil na talmhaíochta agus le saol na tuaithe in Éirinn. Faoi Chomhbheartas Talmhaíochta an AE, soláthraítear cistiú do na nithe seo a leanas
- an Ciste Eorpach um Rátháíocht Talmhaíochta (CERT) lena maoinítear íocaíochtaí díreacha le feirmeoirí (amhail an scéim íocaíochta aonair) agus bearta lena rialaítear margaí talmhaíochta nó lena dtacaítear leo
 - an Ciste Eorpach Talmhaíochta um Fhorbairt Tuaithe (CETFT) lena dtacaítear le cláir forbartha tuaithe.
- 7.2** Ba í an Roinn a bhí freagrach freisin as riar na scéime cuóta bainne in Éirinn ar tháinig deireadh léi i Márta 2015. Bhain an AE leas as fáltais ón tobhach ar chuótaí bainne chun CERT a chistiú.
- 7.3** Cuimsíodh iad seo a leanas le cistiú CERT agus CETFT arna riar tríd an Roinn in 2015
- cistiú CERT €1,210 milliún
 - cistiú CETFT €382 mhilliún.
- 7.4** Sa tuarascáil seo, féachtar orthu seo a leanas
- aisíocaíocht €68 milliún ó Éirinn leis an AE in 2015 as neamhchomhlíonadh na rialacha faoi scéimeanna CERT agus CETFT¹
 - íocaíocht €71 mhilliún ón Roinn leis an AE in 2015 toisc gur sháraigh an táirgeadh in Éirinn an cuóta bainne náisiúnta, agus aisghabháil na gcistí sin ó tháirgeoirí bainne.

Saincheisteanna comhlíonta maidir le CERT agus CETFT

- 7.5** Faoi rialacháin an AE, ceanglaítear ar an Roinn seiceálacha comhlíonta a dhéanamh mar chuid dá ról mar riarthóir CERT agus CETFT.² Sa tréimhse idir 2010 agus 2015, rinne an Roinn 15,500 cigireacht ar an meán sa bhliain agus ghearr sí pionóis €937,000 sa bhliain ar an meán. Déanann an Coimisiún Eorpach (an Coimisiún) gnáth-íniúchtaí freisin ar chur i bhfeidhm agus ar riar na gcistí.
- 7.6** Ceanglaíonn an AE ar gach ballstát córas aitheanta dáileachtaí talún (LPIS) a fheidhmiú chun deontais a riar. Baintear úsáid as íomhánna satailíte sa chóras sin chun achar gach dáileachta talún a ríomh, agus is é sin bunchloch an riartha le haghaidh na ndeontas bunaithe ar thalamh.
- 7.7** Rinne an Coimisiún athbhreithnithe in 2009, 2010 agus 2012 ar bhainistiú chistí CERT agus CETFT in Éirinn agus ar na córais rialaithe a bhaineann leo.
- 7.8** Tar éis gach athbhreithnithe, chuir an Coimisiún in iúl don Roinn go raibh sé den tuairim nár chloígh Éire go hiomlán leis na rialacháin agus go raibh gá le bearta ceartaitheacha chun comhlíonadh a áirithiú (Fíor 7.1). Gach bliain, chuir an Roinn in éadan fhormhór na gceisteanna a músclaíodh.

¹ Tagraíonn an AE d'aisíocaíochtaí amhail ceartúcháin airgeadais.

² Ní mór cigireacht a dhéanamh gach bliain ar 5% de na hiarratais faoin Scéim Íocaíochta Aonair, lena n-áirítear cigireacht ar an bhfeirm i gcás 1% d'fheirmeacha. Chloigh an Roinn leis na riachtanais sin gach bliain agus rinne sí na staitisticí bliantúla a thuairiscíú don Choimisiún.

- 7.9** Le dul i ngleic leis na gceisteanna a bhí ag teacht chun cinn, rinne an Roinn athbhreithniú ar limistéir choimíneachta in 2009 agus athbhreithniú tosaigh ar LPIS in 2010. Shonraigh an Roinn gur cuireadh leis an tréimhse fhada a bhí de dhíth chun na ceisteanna a mhúscail an Coimisiún a réiteach mar thoradh ar athrú ar fhoireann iniúcháireachta an Choimisiúin in 2011, rud a d'fhág gur theastaigh iniúchadh nua in 2012.

Fíor 7.1 Príomhthorthaí an Choimisiúin, de réir bliana

Saincheisteanna	2009 iniúchadh	2010 iniúchadh	2012 iniúchadh	2013 ceisteanna imréitigh ^a
LPIS – gnéithe neamh-incháilithe nach bhfuil taifeadta go fóill, amhail tithe feirme agus clóis	✓	✓	–	✓
LPIS – íomhánna róshean, tá cuid de na híomhánna ocht mbliana d'aois	✓	✓	✓	✓
LPIS – próiseas nuashonraithe comhad agus rian iniúchta	✓	✓	✓	✓
Clárú coimíní	✓	✓	–	✓
Comhéifeacht cáilitheachta	–	–	✓	✓
Nósanna imeachta riaracháin	✓	✓	–	–
Seiceálacha ar an láthair	✓	✓	✓	✓
Pionóis agus déaduchtuithe a chur i bhfeidhm	✓	✓	✓	✓

Foinse: Anailís arna déanamh ag Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

Nóta: a Sa phróiseas 'imréitigh comhfhoirmeachta' in 2013, comhthiomsaíodh fadhbanna ó 2009, 2010 agus 2012 a bhí gan réiteach

Dícheadú caiteachais arna mholadh ag an gCoimisiún

- 7.10** I gcásanna ina sainaitnítear saincheisteanna comhlíonta, d'fhéadfadh an Coimisiún aisíoc na ndéontas a íocadh roimhe sin a lorg. Déantar é sin a ríomh tríd an riosca i leith na gcistí iomlána a mheas nó trí dícheaduithe ar ráta comhréidh a chur i bhfeidhm mar seo a leanas
- dícheadú 25% i gcás nach bhfuil ann don chóras rialaithe ar chor ar bith nó i gcás go bhfuil sé an-easnamhach agus go bhfuil fianaise ann ar mhírialtacht fhorleathan¹
 - dícheadú 10% i gcás nach bhfuil éifeacht ar bith leis na príomhrialúcháin maidir le hincháilitheacht an éilimh a chinneadh nó mírialtacht a chosc²
 - dícheadú 5% i gcás ina gcuirtear gach príomhrialúchán i bhfeidhm, ach i gcás nach gcuirtear i bhfeidhm iad de réir an lín, na minicíochta nó an leithid a éilítear sna rialacháin
 - dícheadú 2% i gcás ina bhfeidhmítear na príomhrialúcháin go leordhóthanach, ach gur theip go hiomlán ar oibríocht aon rialacháin choimhdigh amháin nó níos mó.³
- 7.11** I mí na Bealtaine 2013, chuir an Coimisiún in iúl don Roinn go raibh eisiámh caiteachais áirithe á mholadh agus in Iúil 2013 chuir sé in iúl go raibh dícheadú ar ráta comhréidh 5% – coibhéiseach le thart ar €450 milliún – á mheas don tréimhse idir 2008 agus 2012. Mheas an Coimisiún go raibh na laigí i gcur i bhfeidhm na rialachán AE in Éirinn de nádúr seasta agus go raibh na laigí sin ann go minic, toisc nár réitíodh ina n-iomláine na heasnaimh a sonraíodh in iniúchtaí 2009, 2010 agus 2012.

1 Féadfar dícheadú ar ráta comhréidh níos airde (suas le 100%) a chur i bhfeidhm i gcás laigí atá chomh tromchúiseach sin gur teip iomlán atá iontu cloí le rialacháin an AE.

2 Is éard atá i bpríomhrialúcháin na seiceálacha fisiciúla agus riaracháin sin atá de dhíth chun gnéithe substainteacha a fhíorú, go háirithe ábhar an éilimh a bheith ann, an chainníocht, agus na coinníollacha cáilíochtúla lena n-áirítear cloí le teorainneacha ama, riachtanais bhuaiteoireachta, tréimhsí coinneála, srl. Déantar ar an láthair iad agus trí chros-seiceálacha le sonraí neamhspleácha amhail clár talún.

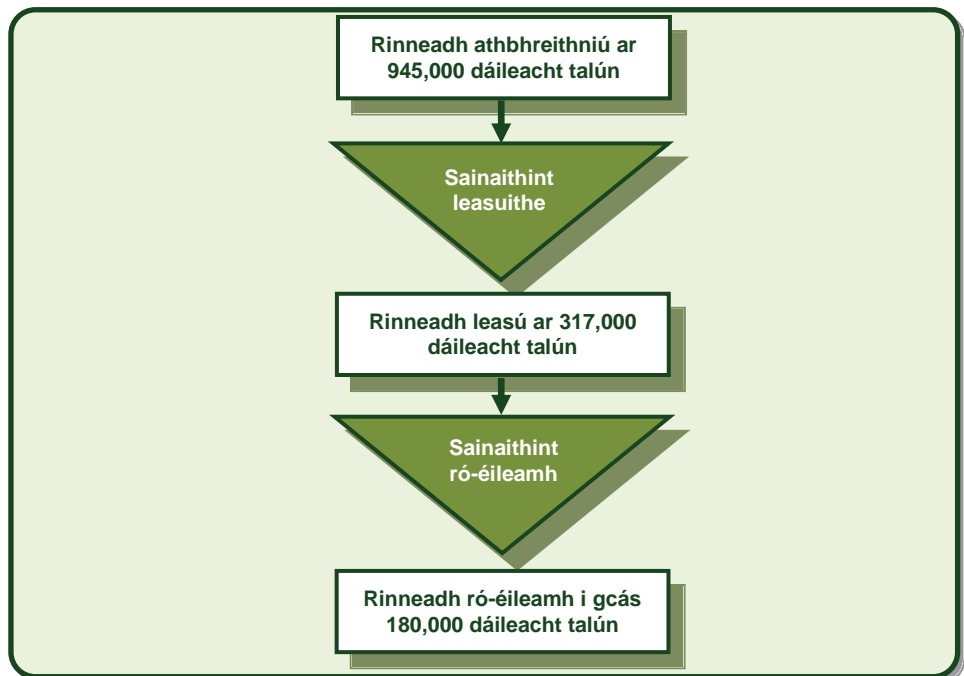
3 Is éard is rialúcháin choimhdeacha ann na hoibríochtaí riaracháin sin atá de dhíth chun éilimh a phróiseáil, amhail fíorú go gclóítear le teorainneacha ama chun éilimh a chur isteach, éilimh dhúblacha a shainithint i leith an ábhair chéanna, anailís riosca, cur i bhfeidhm smachtbhannaí agus maoirseacht chuí ar nósanna imeachta.

- 7.12** Faoi rialacháin an AE, ceadaítear do bhallstáit ríomh réasúnaithe ar an riosca do chistí an AE a sholáthar seachas dícheadú ar ráta comhréidh a íoc. Is leis an rogha seo a chuaigh an Roinn agus, i Lúnasa 2013, leag an Coimisiún amach a riachtanas le haghaidh athbhreithnithe ar an leibhéal riosca do chistí an AE. Bhí ar an Roinn an t-athbhreithniú a chur i gcrích faoi lár mhí na Nollag 2013.

Athbhreithniú na Roinne ar dháileachtaí talún

- 7.13** Chun an riosca do chistí an AE a shainaithint, rinne an Roinn athbhreithniú deisce ar gach ceann den 945,000 dáileacht talún ar an LPIS. Bhíothas ábalta an t-imscrúdú sin a dhéanamh de bharr íomhánna ardaifigh a fuair Suirbhéireacht Ordanáis Éireann in 2012. Aimsíodh san athbhreithniú 40,000 cás (lenar cuimsíodh 180,000 dáileacht talún) ina ndearnadh duine ró-éileamh i leith a shealúchais (Fíor 7.2).

Fíor 7.2 Anailís ar dháileachtaí talún, athbhreithniú 2013

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

- 7.14** Chuir an Roinn an t-athbhreithniú i gcrích i Nollaig 2013 agus an anailís i gcrích i bhFeabhra 2014, agus mheas sí gurbh é €33.4 milliún an riosca do chistí AE don tréimhse idir 2009 agus 2012.

Idirbheartaíocht maidir le dícheadú caiteachais

- 7.15** I mí na Bealtaine 2014, chuir an Coimisiún an dícheadú molta €182 mhilliún in iúl don Roinn, bunaithe ar dhícheadú ar ráta comhréidh de 2% den chaiteachas sa tréimhse idir 2008 agus 2012.¹ Níor ghlac an Coimisiún leis an meastachán ar chaiteachas incháilithe a thug an Roinn dó mar

- ní dhearnadh cuairteanna allamuigh chun torthaí a fhíorú mar chuid d'athbhreithniú na Roinne in 2013
- ní dhearnadh easnamh i leith bhliain éilimh 2008 a chainníochtú
- bhí neamhréireanna sa leibhéal tuairiscithe earráidí i ndáil le coimíní

¹ Cuireadh ráta 5% i bhfeidhm ar an gcaiteachas ar choimíní in 2010. D'aontaigh an Coimisiún ina dhiaidh sin go raibh áibhéil €28 milliún déanta ar fhigiúr €182 mhilliún toisc go ndearnadh roinnt figiúirí a chomhaireamh faoi dhó.

- níor ghlac sé le cur i bhfeidhm comhéifeachtaí neamh-incháilitheachta (os cionn 80%) agus cros-chúiteamh²
- sainaitníodh eisiaimh mhíchearta i gcás cúig cinn de na seacht ndáileacht talún ar thug an Coimisiún cuairt orthu in 2014 (roghnaíodh an sampla ó na 27 ndáileacht inar sainaitníodh fadhbanna féideartha le linn athbhreithniú deisce).

7.16 I rialacháin an AE, tugtar deis do bhallstáit tús a chur le próiseas eadrána trí Chomhlacht Idir-réitigh an AE. Níl torthaí an phróisis sin ina gceangal ar an gCoimisiún. Chuir an Roinn tús leis an bpróiseas sin.

7.17 I Meitheamh 2014, chuir an Roinn cás faoi bhráid an Chomhlachta Idir-réitigh inar áitigh sí gur cinneadh an riosca do chistí an AE go hiomlán san athbhreithniú ar an LPIS. I Nollaig 2014, thuairiscigh an Comhlacht Idir-réitigh nárbh fhéidir teacht ar chomhaontú idir an Roinn agus an Coimisiún ach, mar sin féin, nár chosúil nach bhféadfaí teacht ar idir-réiteach agus mhol sé go ndéanfaí plé breise idir an Roinn agus an Coimisiún.

7.18 In Iúil 2015, mhol an Coimisiún socraíocht €64.1 milliún don tréimhse idir 2008 agus 2012. Moladh ceartú breise €3.6 milliún i dtaca le comhéifeachtaí incháilitheachta ísle don tréimhse 2013-2014.² Ghlac an Roinn leis an moladh. Baineadh an tsocraíocht ón gcistiúchán a d'íoc an AE le hÉirinn in 2015. Tá achoimre ar an bpróiseas idirbheartaíochta socraíochta i bhFíor 7.3.

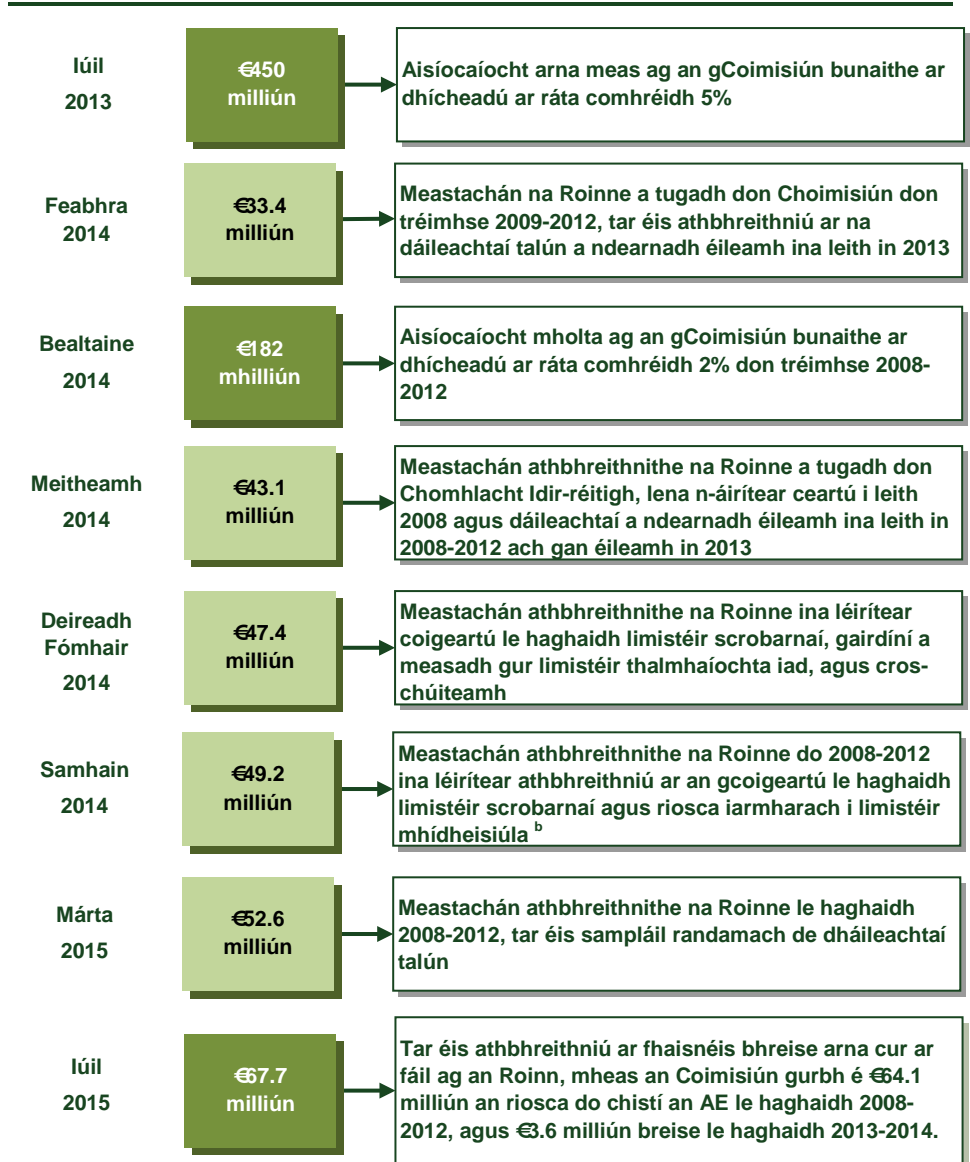
7.19 Áirítear iad seo a leanas i measc na mbearta a tugadh isteach chun dul i ngleic leis na fadhbanna ba chúis leis an dícheadú

- athbhreithniú ar limistéir coimíní ar cuireadh tús leis in 2009
- fuarthas íomhánna ardaifigh in 2012 mar fhreagairt ar an imní a léiríodh i leith aois na n-íomhánna
- athbhreithniú 2013 inar nuashonraíodh an LPIS leis na gnéithe neamh-incháilithe nár taifeadadh
- in 2012, thug an Roinn treoir ní ba chruinne isteach do chigirí maidir le comhéifeachtaí incháilitheachta a áireamh
- tugadh isteach nósanna imeachta athbhreithnithe chun an rian iniúchta a fheabhsú.

² Cuirtear comhéifeacht neamh-incháilitheachta i bhfeidhm i gcás ina bhfuil gnéithe neamh-incháilithe ar roinnt den talamh, mar shampla scrobarnach.

Tarlaíonn cros-chúiteamh i gcás inar cothromaíodh laghduithe ar achar dáileachta talún amháin le limistéir nár éilíodh ach a bhí incháilithe i ndáileacht talún eile ar leis an bhfeirmeoir céanna í.

² Shonraigh an Roinn gurb iad na comhéifeachtaí incháilitheachta an t-aon saincheist amháin nach bhfuil réitithe ó athbhreithnithe an Choimisiúin idir 2008 agus 2012.

Fíor 7.3 Idirbheartaíocht ar mhéid an dhícheadaithe ^a

Foinse: Oifig an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

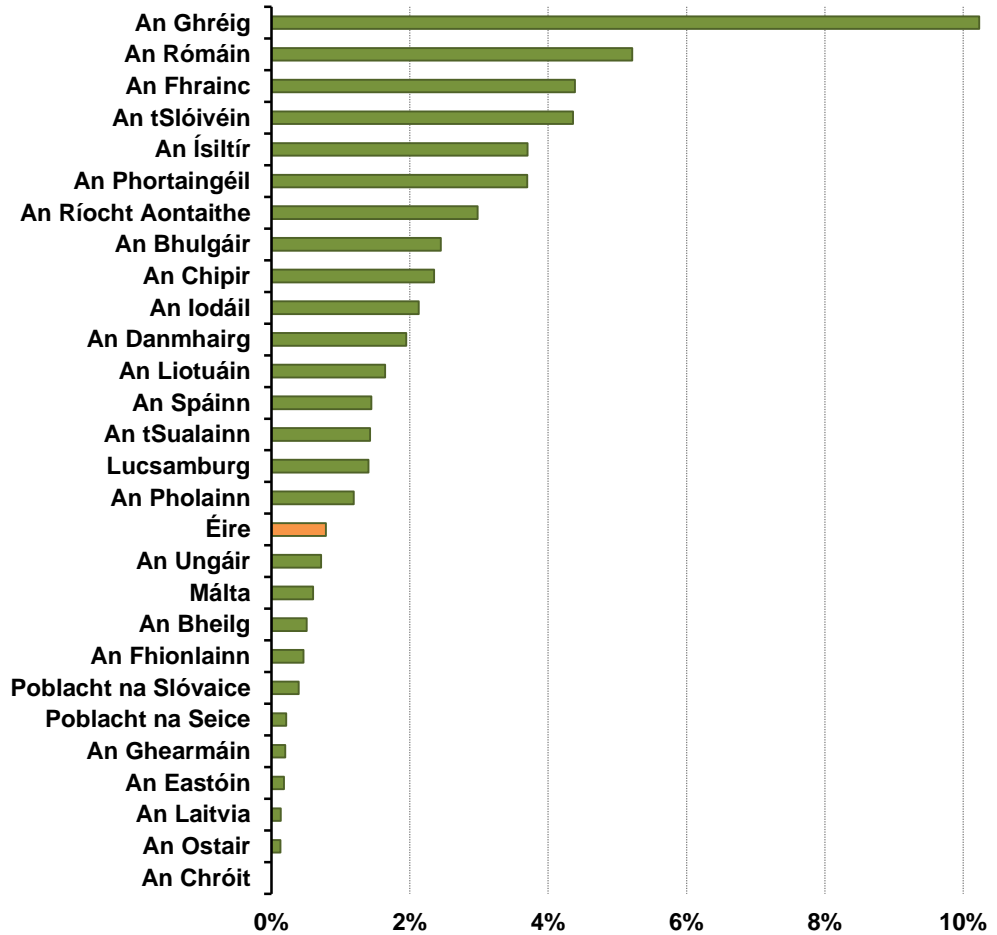
Nótaí: a Ní chuirtear san áireamh leis na figiúirí atá luaite €0.95 milliún a aisghabhadh ó fheirmeoirí agus a aisíocadh leis an AE tar éis athbhreithniú 2013. Baineadh an aisíocaíocht sin ón tsocraíocht a comhaontaíodh in 2015.

b Is é is limistéar mídeheisiúil ann limistéar inar deacra an táirgeacht nó an ghníomhaíocht talmhaíochta de bharr baic nádúrtha amhail fánaí géara nó táirgiúlacht íseal ithreach.

Comparáid idirnáisiúnta

7.20 Ráta sách íseal dícheadaithe a bhí ag Éirinn sa tréimhse 2008 go 2015 (Fíor 7.4).

Fíor 7.4 Rátaí dícheadaithe CERT agus CETFT i dtíortha an AE, 2008 go 2015

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

7.21 Sa tréimhse idir 2008 agus 2015, ba é 2.4% an meán-dícheadú gach bliain airgeadais ar bhonn an AE ar fad. D'éirigh ní b'fhearr le hÉirinn i gcomparáid le formhór na dtíortha, agus dícheadú thart ar 0.8% aici ar an meán. D'fhéadfadh costas mór a bheith ag dícheadú arna ghearradh ag an gCoimisiún. Mar shampla, in 2014, gearradh dícheadú de bhreis is €1 bhiliún ar an bhFrainc i leith na tréimhse idir 2009 agus 2013. Ar aon dul le hÉirinn, bhain formhór an cheartúcháin le laigí ina LPIS, agus cuimsíodh dícheaduithe ar ráta comhréidh idir 2% agus 100%.

Costais eile

7.22 Bhí acmhainní foirne inmheánaí agus seachtraí de dhíth ar an athbhreithniú a rinne an Roinn, agus baineadh úsáid as bogearraí nua. Anuas air sin, fuair an Roinn tacaíocht dlí roimh an bpróiseas idir-réitigh. Tá sé tugtha le fios ag an Roinn gurb é €3.2 milliún costas iomlán an athbhreithnithe, lena gcuimsítear na nithe seo a leanas

- €960,000 de chostais foirne inmheánaí
- €450,000 ar bhogearraí nua
- €840,000 ar na híomhánna athbhreithnithe
- €920,000 ar sheirbhísí conraitheora chun athbhreithniú a dhéanamh ar na híomhánna
- €10,500 ar sheirbhísí dlí a bhí de dhíth mar chuid den phróiseas idir-réitigh.

Ró-éilimh a aisghabháil

7.23 Ina haighneacht leis an gComhlacht Idir-réitigh, shonraigh an Roinn go mbíonn sé an-deacair ar na ballstáit ró-íocaíochtaí a aisghabháil de bharr dícheadú ar ráta comhréidh. Aisghabhadh cistí €0.95 milliún ó úinéirí talún mar thoradh ar athbhreithniú 2013.

7.24 Níor choinnigh an Roinn le feirmeoirí i gcomhair ró-íocaíochtaí breise. Thug sí le fios go gcuimsítear iad seo a leanas i measc na bpríomhthosca dá cinneadh:

- castacht na bpróiseas riaracháin agus fóraithe theicniúil a bheadh ann, agus an dealraitheacht go ndéanfaí achomhairc agus dúshláin mhóra ina dhiaidh sin
- an gnáthchleachtas i mballstáit eile ina n-íocann an státchiste náisiúnta ceartuithe airgeadais den sórt sin.

Conclúidí

7.25 Bhí an Roinn páirteach i bpróiseas fadálach leis an gCoimisiún in iarracht chun teacht ar réiteach i leith na n-easnamh a shonraigh an Coimisiún ina athbhreithniú ar chistí talmhaíochta in 2009, 2010 agus 2012. Ar deireadh thiar, ghearr an AE dícheadú ar Éirinn mar thoradh air sin.

7.26 Chuaigh an Roinn i dteagmháil ghníomhach leis an gCoimisiún chun teacht ar chomhréiteach maidir leis an méid ba gá a aisíoc. D'éirigh léi an aisíocaíocht a laghdú ó €182 mhilliún go €64.1 milliún don tréimhse 2008-2012, agus bhain sí amach ráta dícheadaithe laghdaithe go mór de €3.6 milliún le haghaidh 2013 agus 2014.

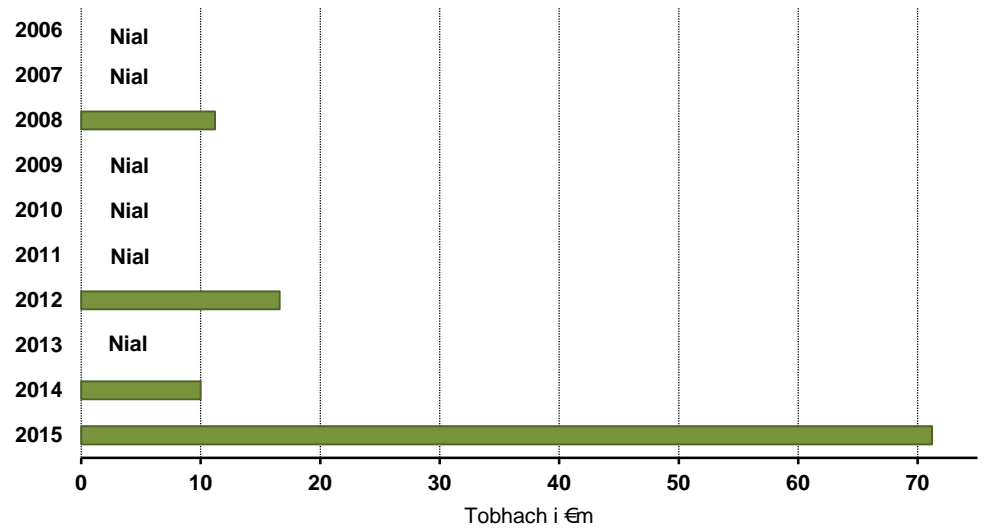
Cuóta bainne agus tobhach

- 7.27** Tugadh isteach córas cuóta bainne in earnáil déiríochta na hEorpa in Aibreán 1984 chun tabhairt faoin rótháirgeadh sa mhargadh déiríochta agus méadú gaolmhar ar chostas na mbeart idirghabhála margaidh chun tacú le praghsanna déiríochta. Leithdháileadh cuótaí náisiúnta táirgthe bainne ar gach ballstát. In Éirinn, roinneadh an cuóta ar tháirgeoirí bainne aonair bunaithe ar a dtáirgeacht in 1983.¹ I gcás cuóta próiseálaí déiríochta, is é atá ann iomlán na gcuótaí de na tháirgeoirí aonair a chuireann bainne ar fáil don phróiseálaí sin.²
- 7.28** In 2003, chinn an AE deireadh a chur le cuótaí bainne in 2015. Rud amháin a chuaigh i gcoin ar an gcinneadh chun deireadh a chur leis an gcóras cuóta ab ea an t-éileamh méadaitheach ar tháirgí déiríochta ar an margadh domhanda. Níorbh fhéidir le tháirgeoirí an AE leas a bhaint as an éileamh sin gan tobhach a íoc. Cuireadh deireadh leis an gcóras cuóta bainne an 1 Aibreán 2015.
- 7.29** Ní raibh tháirgeoir bainne faoi dhliteanas tobhach barrachais (ar a dtugtaí ‘fóthobhach’ go minic) ach amháin i gcás inar sháraigh an tháirgeoir a c(h)uóta, inar sháraigh próiseálaí an bhainne sin a chuóta táirgthe, agus inar sháraigh an Ballstát a chuóta. Bhíodh an cuóta bunaithe ar chainníocht an bhainne arna tháirgeadh agus choigeartaíí é chun cion saille ime an bhainne a léiriú.
- 7.30** Leagtaí amach an tobhach agus an cuóta trí chomhaontú i measc airí an AE. In 2015, ba é 28.66 cent in aghaidh an lítir bainne sa bhreis ar an gcuóta an tobhach a bhí ann.
- 7.31** In 2015, ba é 5.78 milliún tonna cuóta náisiúnta na hÉireann, méadú ar 5.40 milliún tona in 2008.³ Áirítear iad seo a leanas i measc na mbeart a tugadh isteach in 2008 chun “bogthuirlíngt” a thionscnamh don earnáil
- méadú 2% ar an gcuóta le haghaidh 2009
 - méadú 1% ar an gcuóta gach bliain le haghaidh na tréimhse idir 2010 agus 2014
 - leasú in 2010 ar fhachtóir ceartaithe na saille ime arbh ionann é agus méadú 1% ar an gcuóta
 - scéimeanna trádála cuóta chun an tsolúbthacht do tháirgeoirí a fheabhsú.
- Tobhach iníoctha**
- 7.32** Léirítear i bhFíor 7.5 an tobhach a gearradh ar Éirinn le blianta beaga anuas.

1 Críochnaíonn bliain an chuóta bainne an 31 Márta gach bliain. Sa chuid seo den tuarascáil, is ionann tagairt do bhliain agus an bhliain dar chríoch an 31 Márta.

2 I gcás ina soláthraíonn tháirgeoir bainne do níos mó ná aon phróiseálaí amháin, déantar a chuóta a leithdháileadh idir na próiseálaí.

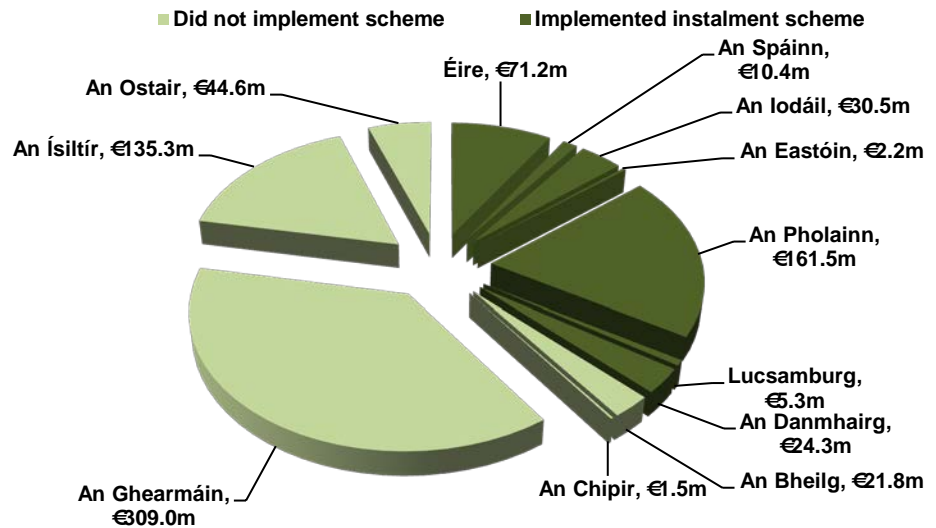
3 Sa tréimhse idir 1985 agus 2008, bhí an cuóta luaineach idir 5.150 agus 5.599 milliún tonna.

Fíor 7.5 Tobhach bainne a gearradh ar Éirinn, 2006 go 2015

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

- 7.33** Ba é €408 milliún an tobhach bainne iomlán a ghearr an AE in 2014 agus é roinnte ar ocht dtír. Ba é €10 milliún an tobhach a gearradh ar Éirinn.
- 7.34** Chuir go leor táirgeoirí bainne san AE lena n-aschur in 2015 agus iad ag ullmhú do dheireadh chóras na gcuótaí, agus bhí an táirgeadh bainne 2.7% ní b'airde in 2015 ná mar a bhí in 2014. Sháraigh dhá thír déag an cuóta in 2015 agus gearradh tobhach iomlán €818 milliún orthu, in ainneoin gur táirgeadh 2.1% níos lú bainne ná iomlán chuótaí na dtíortha aonair san AE. Sháraigh Éire a cuóta bainne le 4.4%, agus gearradh tobhach €71 mhilliún uirthi mar thoradh air sin.
- 7.35** Thit praghas an bhainne go luath in 2015, agus bhí deacrachtaí sreabhaidh airgid ag roinnt táirgeoirí bainne dá réir sin. An 26 Márta 2015, go gairid roimh dheireadh chóras na gcuótaí bainne, cheadaigh an AE scéim faoina bhféadfaí tobhach cuóta bainne a gearradh ar tháirgeoirí in 2015 a íoc thar trí bliana gan ús a thabhtú. B'éigean do na ballstáit ar fad an dliteanas a íoc ina iomláine in 2015 agus bhí an rogha ag na ballstáit an scéim a chur i bhfeidhm nó gan bacadh leis.
- 7.36** Bhí Éire ar cheann de na seacht dtír a chuir i bhfeidhm an scéim íocaíochta i dtráthchodanna. I gcás nár cuireadh an scéim i bhfeidhm, b'éigean do gach táirgeoir an tobhach a íoc faoin 1 Deireadh Fómhair 2015. Léirítear i bhFíor 7.6 an tobhach a gearradh ar gach tír agus cibé acu ar chuir siad an scéim chun feidhme nó nár chuir.

Fíor 7.6 Tobhach ar chuóta bainne arna ghearradh ag an AE, de réir tíortha agus an tobaigh a gearradh, 2015

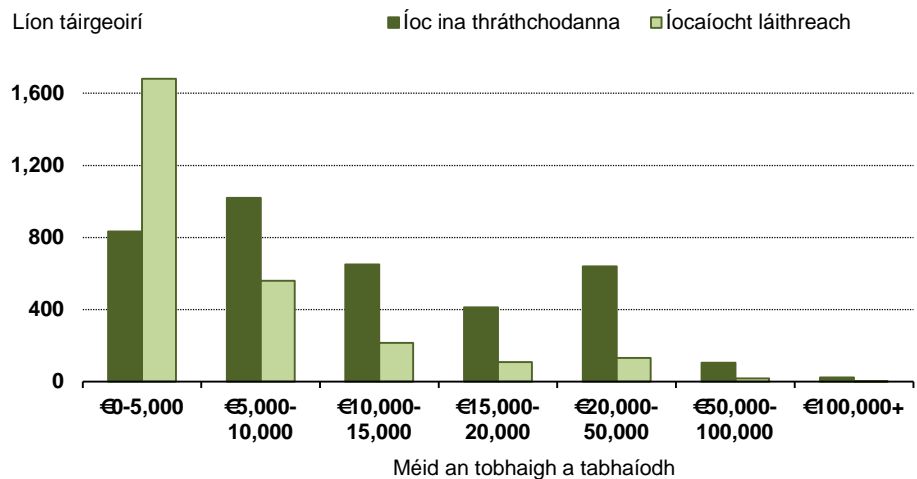
Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

7.37 D’íoc an Roinn an tobhach bainne leis an AE i Samhain 2015¹

- ar bailíodh €35.6 milliún de ó tháirgeoirí
- ar fuarthas an chuid eile de ó chistí a bhí ar taisce ag an Roinn.²

7.38 Roghnaigh díreach os comhair 2,700 táirgeoir an tobhach (€16.7 milliún) a íoc roimh ré leis an Roinn faoin 1 Deireadh Fómhair 2015. D’íoc an 3,700 táirgeoir eile €18.9 milliún leis an Roinn faoin 1 Deireadh Fómhair 2015 agus íocfaidh siad fuilleach €35.6 milliún in 2016 agus in 2017. Faoi mar a léirítear i bhFíor 7.7, ba iad na táirgeoirí ar gearradh tobhach níos lú orthu ba thúsce a roghnaigh an íocaíocht roimh ré.

Fíor 7.7 Próifíl táirgeoirí de réir mhéid an tobaigh a tabhaíodh

Foinse: An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara

1 D’íoc an Roinn €70.4 milliún mar ceadaíodh do bhallstáit faoi na Rialacháin maidir le Cuótaí Bainne 1% den tobhach dlíte a choinneáil i gcás mainneachtana agus earráide.

2 Measann an Roinn go dtabhóidh sí thart ar €22,000 i gcostais úis in 2016 mar thoradh ar an tobhach a íoc, mar beidh uirthi cistí eile a fháil ar íasacht chun Íocaíochtaí Díreacha AE atá dlíte d’fheirmeoirí a íoc. Tuairisceofar na hiasachtaí i CERT, CETFT agus sa Chiste Eorpach Iascaigh – cuntas na n-oibríochtaí Éireannacha.

- 7.39** Leanfaidh an Roinn agus na próiseálaithe de na socrúithe reatha a fheidmiú chun an tobhach cuóta bainne a aisghabháil.¹
- 7.40** D'éiligh an Roinn ar tháirgeoirí comhaontú dlíthiúil a shíniú le bheith páirteach sa scéim. Is iad seo a leanas príomhthéarmaí an chomhaontaithe dhlíthiúil
- ní mór do tháirgeoirí 10% ar a laghad den mhéid iarchurtha a íoc i ngach ceann de na cúig mhí ó Bhealtaine go Meán Fómhair in 2016 agus in 2017
 - mura socraítear comhaontú íocaíochta nua leis an Roinn, ní mór an dliteanas a aisíoc go luath má sháraítear téarmaí na scéime nó má thagann athrú ábhartha ar na socrúithe feirmeoireachta
 - ní mór don táirgeoir méid iomlán an tobhaigh agus an úis a íoc láithreach sa chás nach ndéantar aisíocaíochtaí in am
 - sa chás nach ndearnadh íocaíochtaí in am, tá cead ag an Roinn faoin gcomhaontú aon iarmhéideanna gan íoc a bhaint as íocaíochtaí atá dlite ón Roinn ina dhiaidh sin.
- 7.41** Bhí cleachtas seanbhunaithe ann faoinar choinnigh na próiseálaithe déiríochta siar an tobhach cuóta bainne ó íocaíochtaí le táirgeoirí i rith na míonna buaictháirgthe. Ar an ábhar sin, seachnaíodh tobhach aonuaire mór a ghearradh ar tháirgeoirí agus fadhbanna sreabhaidh airgid a d'fhéadfadh teacht chun cinn mar thoradh air sin. Dá bhrí sin, seans go bhfuil an tobhach iomlán íoctha ag táirgeoirí lena bpróiseálaí cheana féin.
- 7.42** I gcás ina ndearna próiseálaí íocaíocht a choinneáil siar ó tháirgeoir sa bhliain dar chríoch an 31 Márta 2015, d'fhéadfaí go raibh an táirgeoir i dteideal lacáiste de na híocaíochtaí a coinníodh siar mar thoradh ar thabhairt isteach na scéime tráthchoda. Shonraigh an Roinn gur le táirgeoirí agus le próiseálaithe amháin a bhaineann socrúithe faoinar coinníodh siar an tobhach. Níl sonraí ag an Roinn ar líon ná ar luach na socrúithe sin, ná sonraí ar fhuascailt íocaíochtaí a bhí coinnithe siar ag próiseálaithe tar éis thabhairt isteach na scéime tráthchoda.
- 7.43** Bhí an chéad íocaíocht tráthchoda le híoc i mBealtaine 2016. Ar an iomlán, tá breis is 99% den íocaíocht €14.2 milliún lena rabhtas ag súil faoi dheireadh Lúnasa tagtha isteach. Tá trí tháirgeoir déag tar éis titim siar ina n-aisíocaíochtaí dar luach €60,000 ar an iomlán. Measann an Roinn go ndéanfar an t-airgead nár íocadh a fháil ar ais ó íocaíochtaí atá dlite d'aon táirgeoir déag go deireanach i mí Dheireadh Fómhair 2016. Chuaigh an Roinn i dteagmháil leis an dá tháirgeoir eile chun a gcuid aisíocaíochtaí a shocrú.

Conclúidí

- 7.44** Gearradh tobhach mór ar tháirgeoirí na hÉireann de bharr dheireadh an chórais cuóta bainne. Mar thoradh air sin, d'íoc an Roinn €71 mhilliún leis an AE in 2015. Bíodh is go ndearna an Roinn fógart phoiblí faoi mhéid an tobhaigh a d'fhéadfaí a ghearradh, níorbh fhéidir léi an leibhéal táirgeachta a rialú. Is iad na táirgeoirí bainne atá faoi dliteanas an tobhach a íoc.
- 7.45** Aisghabhadh leath den dliteanas ó tháirgeoirí in 2015, agus tá socrúithe i bhfeidhm chun an t-iarmhéid a fháil ar ais in 2016 agus in 2017. Tá an chosúlacht air gur córais éifeachtacha atá sna córais a cuireadh i bhfeidhm chun íocaíochtaí a bhailiú ó tháirgeoirí.

¹ Measann an Roinn gurb é €2,500 in aghaidh na bliana do 2016 agus do 2017 a bheidh sna costais foime chun bainistíocht a dhéanamh ar aisghabháil an tobhaigh ó tháirgeoirí.

